

ויזרע יצחק

שנה ז'

<p>פרשת "פנחס" הפטרה: "ויד ה' היתה" יד' תמוז תשע"ד</p>	<p>יוצא לאור ע"י מדרשת "ויזרע יצחק" ע"ש יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל</p>	<p>זמני החג פניסה יציאה ר"ת</p>	<p>י"ב 19:12 י"ג 20:28 י"ד 21:05</p>	<p>ת"א 19:29 ת"ב 20:31 ת"ג 21:02</p>	<p>חיפה 19:20 20:32 21:03</p>
---	---	---	---	---	--

הגייגים לפרשת השבוע

"זונוך משפוזות הזונכי לכפוא משיפוזות הפלאי" (במדבר כו' ה)

"לפי שהיו האומות מבזים אותם: 'מה אלו מתיחסים על שבטיהם? סבורים הם שלא שלטו המצריים באמותיהם? אם בגופם היו מושלים קל וחומר בנשותיהם'. לפיכך הטיל הקב"ה שמו עליהם ה"א מצד זה ויו"ד מצד זה לומר מעיד אני עליהם שהם בני אבותיהם" (רש"י)

על פי דברי חז"ל, המובאים בפירושו של רש"י, תוספת של שם ה', י"ה, בשם של בני ישראל היתה כדי להעיד על ייחוסם. שואל רבינו החיד"א ב"פני דוד", מדוע שינה הכתוב והקדים את האות ה"א לפני האות יו"ד, "החנוכי" הפלואי" ולא כתבם על פי הסדר קודם יו"ד ואחר כך ה"א? ומתרץ על פי מה שאמרו חז"ל במדרש ש"בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים", וידוע שהאות ה"א רומזת לאשה והאות יו"ד רומזת לאיש, לכן הקדים הכתוב את האות ה"א לאות יו"ד וכתב "החנוכי" כדי לכבדן על כך. תירוץ נוסף מביא רבינו על פי המדרש שאומר שבזמן שעבוד מצרים הנשים הן שהשתדלו להרבות את הזרע כפי שמבואר בגמרא (סוטה יא:): שהאנשים היו יגיעים ועייפים מהעבודה הקשה ולא היה להם לב, אלא שהנשים היו מרחיצות אותם ומאכילות אותם ומפתות אותם ומתעברות מהם שנאמר: "תחת התפוח עוררתין" (שיר השירים ח' ה), לכן הקדים הכתוב את האות ה"א הרומזת לאשה, לומר שבזכותן היו הבנים. תירוץ שלישי מביא רבינו שעיקר הלעז היה על הנשים שכביכול הן התעברו מהמצרים, לכן כתוב ה"א בהתחלה לומר שהלעז הוא שקר יסודו.

"ותפתוז הארץ את פיה" (במדבר כו' י)

מה בא לחדש לנו הכתוב? הלוא הדברים כבר נאמרו בפרשת קרח? מבאר ה"אור החיים" הקדוש שהכתוב מתכוון לומר שדתן ואבירם היו אחראים גם על בליעת קרח ועל אכילת האש את המאיתים וחמשים איש, כלומר יש מצב שאותם האנשים שנקהלו על משה ועל אהרן היו חוזרים בהם, אם לא היו שני הרשעים הללו, דתן ואבירם. והראיה היא ממה שמשה משתדל לרצות דוקא אותם שנאמר: "וישלח משה לקרא לדתן ולאבירם" (במדבר טו' יב) וכתוב: "וילך משה אל דתן ואבירם" (במדבר טו' כה) כלומר משה הבין הרגיש שבהם הדבר תלוי.

"ובאלה לא היה איש" (במדבר כו' סד)

ה"כלי יקר" מבאר שהכתוב אומר שבמנין הזה לא היו אנשים שהיו במנין הקודם "בערכות מואב", אבל נשים שהיו בזמן המנין הקודם כן היו כעת, היות שגזירת המרגלים לא נגזרה על הנשים אלא על האנשים בלבד, מפני שהאנשים שנאו את הארץ ואמרו "נתנה ראש ונשובה מצרימה" (במדבר יד' ד) אבל הנשים היו מחבבות את הארץ ולמדנו זאת מבנות צלפחד שדרשו "תנה לנו אחזה" (במדבר כז' ד), ומסביר ה"כלי יקר" שיש ארץ שמגדלת צנועים ויש ארץ שמגדלת נואפים, ואמרו חז"ל במדרש ששטים היא מקום שמגדל נואפים ולפיכך זנו בני ישראל בשטים כי ישיבתם במקום ההוא גרמה להם לזנות, ואילו ארץ ישראל ידועה בזה שהיא אינה סובלת זמה כמו שכתוב: "כי את כל התועבות עשו אנשי הארץ ותקיא הארץ את יושביה" (ויקרא יח' כה-כו) וידוע שהאנשים היו פרוצים בעריות ועל כן שנאו את הארץ אבל הנשים שהיו כשרות וצנועות, ושלומית בת דברי היא ההוכחה שרק אחת היתה שזנתה ולכן פרסמה הכתוב, אבל שאר הנשים היו מחבבות את הארץ שמגדלת צנועים כמותן.

נר ה' נשמת אדם העלון מוקדש לעילוי נשמת כל מתי ישראל ובכללם:

מרן הרה"ג עובדיה יוסף בן גורגיה זצ"ל נלב"ע ג' חסון תשע"ד משה טויטו בר אסתר ז"ל נלב"ע ד' אדר ב' תשע"ד תנצב"ה

מעוניין לקבל את העלון ישירות לתיבת הדוא"ל שלך? שלח מייל לכתובת: Yossef.Benhamo@gmail.com

העלון מיוסד לעילוי נשמת:

חביבה חיה בנימין בת גורג'יה ז"ל
נלב"ע י"א ניסן תשס"ז

יצחק בנימין בר שורין ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשל"ג
תנצב"ה

יצחק בן חמו בר אסתר ז"ל
נלב"ע י"ג אדר ב' תשס"ה

"לכן אמור הנני נותן לך את בריתי שלום" (במדבר כה יב)

"בדין הוא שיטול שכרו" (מדרש).

בעל ה"חידושי הרי"ם" מסביר את המדרש הנזכר על פי הפירוש לפסוק: "ולך ה' חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו" (תהלים סב/ג), ששאלת השאלה, אם התשלום לאדם הוא לפי המעשה, מדוע הוא מוגדר כחסד ולא כזכות? הרי זה מגיע לו. והתירוץ לשאלה הוא על פי הפירוש לפסוק "מי הקדימני ואשלם" (איוב מא ג), שהקב"ה שואל את האדם: "וכי בקשתי ממך לשים מזוזה לפני שנתתי לך בית?" אם כן, האדם כבר קיבל את שכרו, הוא קיבל בית. "וכי צויתי אותך למול את בנך לפני שנתתי לך בן?" אם כן לא מגיע לאדם תשלום על מעשיו הטובים, אלא מעשיו הטובים הם תשלום עבור חסדיו של ה'. יוצא איפה, שכל תשלום שיקבל האדם על ביצוע מעשה טוב הוא בתור חסד. אך כל זה נכון כאשר הוא עושה דבר שהוא מחויב לעשות. אבל פנחס, שעשה דבר שאין הוא מחויב לעשות ויתרה מכך, מעשהו היה "הלכה ואין מורין כן", שאילו היה בא לשאול את פי בית הדין לא היו מחייבים אותו לעשות את זאת, הרי "בדין הוא שיטול שכרו".

"לרב תרבה נזולתו" (במדבר כו ג)

שאל ה"ספורנו" מה כוונת הכתוב: "לרב תרבה נחלתו" הלוא כל השבטים קבלו חלקים שווים? ומתוך שכוונת הכתוב "תרבה" היא בכמות הקרקע, כי אמנם הארץ התחלקה לשנים עשר חלקים שווים, אך השויון לא היה בגודל הקרקע אלא בערכה הכלכלי, וברור שהחלקים היו שונים בגדלם, שיחידה קטנה של קרקע משובחת שווה ליחידה גדולה של קרקע פחות משובחת, וכלשון ה"ספורנו": "כור רע כנגד בית סאה טוב" וכוונת הציווי בפסוק היא לומר שהשבט המרובה באכלוסין נטל את החלק רב הכמות והשבט שהיה מועט באוכלוסין נטל את החלק שהיה קטן בכמות אך שווה בערך הדמים לחלק של השבט רב הכמות, "לרב תרבה נחלתו".

"עלה אל הר העברים הזה" (במדבר כז יב)

מבאר הרמב"ן שאין באמירה זו של הקב"ה למשה: "עלה אל הר העברים" ציווי שהוא צריך לקיים כעת, שאם כן היה משה חייב לעלות אל הר העברים מיד, אלא כוונת הכתוב היא לומר למשה שהוא עתיד לעלות אל הר העברים ולראות את הארץ, והזכיר זאת הכתוב כעת לאחר הציווי "לאלה תחלק הארץ" (במדבר כז ג) כדי להודיע למשה שלא על ידו תחלק הארץ אלא על ידי יהושע תלמידו, והוא עתיד לעלות לראש הר העברים טרם שיסעו ישראל מארץ מואב ולמות שם כך שלא יזכה לקבל מהארץ אלא את הראיה בלבד. וגם מה שנאמר: "קח לך את יהושע" (במדבר כז יח) הכוונה היא שבבוא היום הוא עתיד לקחת את יהושע. ומה שאומר הכתוב: "ויעש משה כאשר צוה ה' אתו" (במדבר כז כב) הוא לספר לנו שמה עשה זאת בלב שלם.

"וראיתה אותה ונאספת אל עמך... כאשר נאסף אהרן אוזיק" (במדבר כז יג)

"מכאן שנתאוו משה למיתתו של אהרן" (מדרש)

מפרש ה"משך חכמה" שעל אהרון הכהן לא נאמרה לשון "מיתה" אלא לשון "אסיפה", "כאשר נאסף", משום שאהרון הניח בן כמותו, דהיינו אלעזר, שהמשיך את דרכו וכמו שנאמר בגמרא על דוד (בבא בתרא קטז). אבל משה רבינו שלא הניח בן כמותו, לפי הדין היה צריך שתיאמר בו לשון "מיתה" ולא לשון "אסיפה", ואם נאמרה בו לשון "אסיפה" במקום לשון "מיתה", ונאספת אל עמך", הרי זה אומר שמה רבינו באמת לא מת והוא עומד עדיין ומשמש במרום. וזהו ענין נעלה יותר ממיתת אהרן.

"אלה תעשו לה' במועדיכם... לעולותיכם ולמזוזותיכם ולנסכיכם ולשלמיכם" (במדבר כט לט)

אומר רבינו בחיי שראוי היה שיאמר הכתוב קודם "לעולותיכם ולשלמיכם" שהן קרבנות הבשר ואחר כך יאמר: "ולמנחותיכם ולנסכיכם", אלא שהקדים הכתוב את העולה שהוא הקרבן הקודם לעולם, כמו שדרשו רז"ל "העולה", עולה ראשונה, שאין לך דבר קרב קודם לעולת התמיד של שחר. ומסיים הכתוב בשלמים, "ולשלמיכם", היות שהשלמים באים להשלים את המדות, ודרך הכתוב הוא לחתום בשלמים, כמו שכתוב: "זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמזואים ולזבח השלמים" (ויקרא ז), וגדולה היא מדת השלום וראוי לחתום בה.

"את קרבני לזבחי לאשי ריזו נזווי תשמרו להקריב לי במועדו" (במדבר כט ב)

אומר ה"שפת אמת" שכוונת הכתוב באומרו "תשמרו להקריב" היא מלשון ציפיה ותשוקה להקריב, שגם בהיותנו בגלות אנו יכולים לקיים את "תשמרו להקריב", על ידי שנצפה ונשתוקק מאוד שיבנה בית המקדש ונוכל להקריב את הקרבנות. בבחינת "ואביו שמר את הדבר" (בראשית לז יא)

לרפואת כל חולי עמו ישראל ובכללם:

הרה"ג משה חזקיהו שליט"א בן שרה, אליהו בן אסתר, ישראל בן נחמה, נעם אברהם בן רויטל.

הארות והערות ניתן להפנות לטלפון: 052-3268315 או בדוא"ל: Yossef.Benhamo@gmail.com

גמ"ח "יד יצחק": מבחר תפילין רש"י (ספרדי, אשכנזי, איטר) להשאלה בטלפון: 052-3268315

גמ"ח "בית יצחק": ספרים ל"חנכת בית" ו"ברית יצחק" (כולל מנחה וערבית) להשאלה בטלפון: 052-3268315

חברת הבקשות "מאיר השחר" ומדרשת "ויזרע יצחק"

לימוד פיוטים ובקשות נוסח מרוקו בהדרכת ע"ה יוסף בן חמו טלפון לפרטים: 052-3268315